

de volgende ochtend in de richting van de Grebbeberg aan te vallen. Het SS-regiment zou vooropgaan. Het aanvalsuur was ook al bepaald: 7 uur 50.¹

De noordelijke provincies

De vijf bataljons die de provincies Drente, Groningen en Friesland verdedigen moesten, ressorteerden onder de territoriale bevelhebber Friesland, kolonel J. Veenbaas, die zijn hoofdkwartier in Leeuwarden gevestigd had. Hij had een vooruitgeschoven commandopost voorbereid in het Drentse Norg – daar blijkt al uit dat de kolonel de hoop koesterde, binnenrukkende Duitsers aanmerkelijk tijdverlies te kunnen berokkenen. Dat die hoop op de rode mei beschaamd werd, was niet gevolg van een grote numerieke overmacht der Duitsers: de 1ste *Kavallerie-Division* die tot taak had, de Afsluitdijk te veroveren en, van de haventjes van Makkum en Stavoren uit, landingsoperaties in Noord-Holland voor te bereiden, telde niet veel meer dan zes versterkte bataljons. De Duitsers waren evenwel aanzienlijk zwaarder bewapend en hadden tevoren precies kunnen bepalen, langs welke van de vele mogelijke routes zij hun troepen (een deel te paard, een deel per fiets) konden laten oprukken. De vijf Nederlandse bataljons moesten daarentegen een zeer zwakke, slechts hier en daar van kleine bunkers voorziene verdedigingslinie bemannen, die meer dan vijf-en-zeventig kilometer lang was. Reserves waren er niet; de telefoonverbindingen bleken gebrekkig te zijn. Bovendien waren die bataljons verzwakt doordat op tal van plaatsen kleine detachementen aan de grens stonden; het aantal militairen dat onmiddellijk aan een gevecht kon deelnemen, werd nog verder verminderd door de opdracht om bij een Duitse aanval niet minder dan tweehonderdacht-en-dertig bruggen op te blazen (afgezien nog van andere vernielingen die uitgevoerd moesten worden)² – men mocht zich wel afvragen of daar voldoende tijd voor zou zijn.

Inderdaad: die tijd bleek te ontbreken. Toen de Duitsers die vrijdagochtend door het noorden van Overijssel en het zuiden van Drente aanvielen, kon men van de acht bruggen over het kanaal Hoogeveen-Meppele slechts twee vernielen. Ook elders kwam van de vernielingen weinig terecht, soms door-

¹ Nierstrasz: *Algemeen Overzicht*, p. 220–21. ² (Sectie krijgsgeschiedenis) A. van der Wiel: *De territoriale verdediging van de noordelijke provincies, mei 1940* (1952), p. 73–78. Verder aan te halen als van der Wiel: *Noordelijke provincies*.